

Vzdělávací DVD zabývající se obdobím let 1969-1989 je již čtvrtým dílem tohoto typu, které Ústav pro studium totalitních režimů vydává jako pomůcku pro výuku moderních dějin na základních a středních školách.

Období českých (československých) dějin, které DVD přibližuje, nazývá historiografie podle politického procesu z jeho počátku dobou normalizace. Autoři se tomuto politicky a interpretačně vyhraněnému pojmu záměrně vyhýbají. Učitelům (a jejich prostřednictvím žákům a studentům) chtějí přiblížit zejména vybrané aspekty každodenního fungování společnosti ve sledovaném období, aniž by si kladli cíl kompletní interpretaci období, které není dosud historiograficky zcela zpracováno. To však neznamená, že by jejich pohled byl apolitický či názorově neutrální. Zaměření a přístup DVD k zpracovávanému období by bylo vhodné vyjádřit výstižným titulem, případně podtitulem, k posudku bylo bohužel předloženo bez jednotícího názvu (bezejmenné).

DVD je složeno, jak je tomu u vzdělávacích pomůcek Ústavu pro studium totalitních režimů již tradiční, zejména z audiovizuálních ukázek doplněných metodickými listy. Několikaminutové ukázky jsou vybrány především z dobové a současné (polistopadové) hrané tvorby, několik ukázek pochází také z dobových dokumentů, v menší míře jsou využity ukázky z dobových a historiografických textů a dobové karikatury. Struktura DVD je jednodušší a srozumitelnější než tomu bylo u předchozích DVD ÚSTR. Hlavní část DVD tvoří ukázky s metodickými listy, vybraná témata jsou pak podrobněji zpracována formou ukázkových lekcí – námětů.

Učitel (či jiný uživatel DVD) tak může ukázkou vybrat podle probíraného tématu i podle metodického didaktického cíle. Tematické kapitoly a jejich obsah jsou jasně vymezeny úvodními texty a členěním materiálu předloženého k posudku. Strukturování podle principů metodické práce je zmíněno jen v jediné větě úvodního textu, jeho obsah a podoba nejsou nijak vysvětleny. Pojetí a funkčnost tohoto členění nejsou z předloženého materiálu jasné a nebudu jej proto hodnotit.

Každá ze šesti tematických kapitol je složena z pěti až dvaceti sedmi ukázek, jednotlivé kapitoly jsou tedy různě rozsáhlé. Každá ukázka je doplněna stručným metodickým listem, jednotlivé kapitoly jsou uvozeny krátkým textem, který vymezuje téma a jeho pojetí. Všech šest témat je většinou sledováno z hlediska mikroperspektivy, z hlediska každodennosti a odrazu v jednání jednotlivce a společenské praxi. Ani kapitoly *Politika* či *Společnost* tak nepřibližují detaily „velkých dějin“, ale spíše politicky motivované chování a odraz

společenských a politických stereotypů v jednání jednotlivců a společnosti, respektive reflexi těchto rámců v dobové a současné filmové a televizní tvorbě. Náměty a interpretace v metodických listech přes zmíněný distanc od „velkých dějin“ vychází většinou z jednoznačně politického diskurzu, poukazují zejména na vztah (či kontrast) zobrazovaných situací k dobové ideologii a opakovaně otevírají otázku funkčnosti a efektivity normalizačního „socialismu“ jako politického, ekonomického a společenského systému.

Jednotlivé kapitoly jsou složeny z různého počtu klipů a každé téma je tak zpracováno do různé hloubky, což je dáno významem a šířkou tematické kapitoly a dostupností vhodných ukázek. DVD obsahuje celkem 91 klipů, ve výsledné podobě pomůcky bude nutné dořešit orientaci v takovém množství audiovizuálního materiálu.

Jistým problémem může být i překrývání témat jednotlivých kapitol, klipy z široce antropologicky představené kultury analyzují mimo jiné i společenské vztahy, politické rituály a životní styl. Právě kapitola *Kultura* se nejvíce překrývá s dalšími (*Společnost*, *Politika* a *Životní styl*).

Velmi hodnotím kvalitně zpracované ukázkové lekce (náměty). Ty jsou tvořeny rozsáhlejším metodickým listem a pracovním materiálem, který zahrnuje vedle audiovizuálních klipů i obrazové ilustrace, karikatury a ukázky z dobové a odborné literatury.

Na předloženém DVD velmi pozitivně hodnotím zaměření na témata, která mohou žáka a učitele zaujmout a mohou mu být blízká svým obsahem a možností srovnání s dnešní situací. Daleko více než na sled konkrétních událostí se soustředí na zachycení charakteru doby, chování jednotlivců a fungování společenských vztahů. Učitelům dává šanci přiblížit normalizaci tak, aby ji byli schopni žáci nejen popsat, ale především pochopit.

Celkové přijetí a využití DVD bude záviset do značné míry na jeho výsledné, redakční zpracované podobě, především na tom zda struktura a orientace v obsahu pomůcky bude jasná a srozumitelná. Koncept budoucího DVD byl předložen k oponentování před začátkem redakčního zpracování, proto nemohu úplně zhodnotit funkčnost a uživatelskou vstřícnost pomůcky. Kriticky hodnotím fakt, že DVD bylo předloženo k oponentování patrně v ne zcela dokončené podobě (chybějící název, členění podle principů metodické práce), oponentní posudek proto nemůže být zcela úplný.

V Praze 13. prosince 2012

Mgr. Petr Cajthaml